

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Januarius 26 - dik napján, 1816 - dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' Párisi újságok jelentik, hogy biz-
tosság fog kineveztetni a' végre, hogy azon
szemelyekről, kiknek Frantzia országból a'
megbottsátás törvényének 7 - dik tikkelye
szerént számkivetésbe kell küldtetni, lais-
tromot készítsen. Irják azt is, hogy a'
hajdoni *Nemzeti Conventnek* némely tagjai
kérőleveleket küldöttek a' Királyhoz, azzal
iparkodván megmenteni magokat a' szám-
kivettétéstől, hogy ők tsak *feltétel* alatt
voksoltak a' 16 - dik Lajos' megölettetésire.

Nem régen fényes gyülekezet lévén a'
Királynál, ő Felsége egy virágos edény-
ből, melly az egyik kandalló mellé volt
helyeztetve, *kék violát* osztogatott a' fő
aszszonyságoknak, 's midőn látta volna, hogy
némelyek tsudálkoznak a' tselekedetén, így
szollott hozzájuk: — „Na tsak tessék el-
venni, mert a' *violákat* is befoglaltam a'
megbottsátó törvénybe.“ — Hogy ezt min-
den megértse, szükség a' múltidőre vissza
emlékezni, melyben a' Bonaparte' barátjai-
nak és minden követőinek a' kék viola volt
a' kedves színok.

Báró *Geramb*, midőn az utóbbi idők-
ben a' Bonaparte' parantsolatjára a' Vincen-
nesi várba zárattatott volna, azt a' fogadást
tette, hogy ha onnét életben kiszabadúl-
hat, a' *Trappisták* közzé fog állani. Mint
a' Frantzia levelek irják, meg is tartotta

fogadását; Januarius' 4 - dik napján megér-
kezett *Lavalba*, oly czéllal, hogy az ott kö-
zel lévő *Trappisták'* klastromába bemenjen.

Párisban egy társaság állott össze oly
hajóknak építtetésére, a' mellyek gőz által
hajtatnak. Mondják, hogy az első ilyen
hajót Frantzia országban *Rouennél* fogják
építeni, és ez arra leszen határozatva,
hogy mint leveles hajó úgy szolgáljon *Lon-
don* és *Páris* között. Felvetették, hogy egy
ily hajónak Páristól Londonba 's London-
ból Párisba menni, nem kell több 40 órá-
nál, ez ilyen hajó, szél 's a' tenger' vizé-
nek ki és befolyásai ellen is halad elő
felé.

A' *Nismesi* lármáknak letsendesítésére
nézve ilyen rendelés jött - ki Januarius 10 -
dikén: —

„*Lajos*, isten' kegyelméből, 's a' töb-
bi. Ugy esett értésünkre, hogy azon ren-
delésünk, mellyet November' 2 - dikán ki-
adtunk, *Nismes* városában azzal a' tiszte-
lettel és engedelmességgel fogadtatott, mel-
lyet nekünk szükségesképpen várnunk kel-
lett; és hogy, ha szintén az a' bűnös, ki-
nek elfogattatását az igazság kívánja, még
meg nem találtatott is, tsakugyan a' nem-
zeti örzők a' lakosoknak segedelmekkel
szoros vizsgálódásokat tévén, minden kör-
nyűlállások azt mutatják, hogy ez a' Ge-
nerális *Lagarde'* gyilkosa, *Nismesben* sem

búvó helyre, sem oltalmazóra nem talált légyen. —

„Más részről a' Constitutziónak az a' tikkelye, melly a' *Catholica Religiót* a' Státus' vallásának lenni esmérven, egyszersmind az egyéb vallások szerént való istentiszteletnek is szabadságot és oltalmat ígért, hűségesen telyesített. A' Protestánsok' temploma kinyitva van, és ők abban a' törvények által megígértetett minden bátorsággal élhetnek.“ —

„A' fennálló principiumokra és rendre való ily nyilvánosságos visszatérés után, azoknak a' kemény eszközöknek, mellyeket töllünk a' kéntelenség tsikórt vala ki, megszüntetését, tovább nem halaszthatjuk. Erre nézve parantsoltuk és parantsoljuk, a' mint következik: — 1) ször, hogy a' *Nismesi* lakosokhoz békavártélyoztatva lévő fegyveres seregek, töllök haladék nélkül távozzanak-el, 's rész szerént kaszármákba rész szerént a' *Gard* departamentjének más helyeire, mint azt a' mi katona Komenzánsunk jónak fogja találni, osztattassanak széllyel. — 2) ször, hogy a' mi Prefektusunk nyilatkoztassa-ki a' *Nismesi* lakosoknak és nemzeti örző seregeknek, hogy melly megelégedettek legyünk mi azzal a' buzgósággal, mellyel ők a' tsendességnek és rendnek helyreállittatásán és fenntartatásán munkálódtak. — 3) ször. A' mi pötsétörző, hadakozásra, belső dolgokra, és közönséges politziára ügyelő ministereinkre bizattatik, hogy ezen rendelésünket végre hajtassák.

„Költ Párisban a' Thüilleria' kastélyában, Jan 10-dik napján, az Idvezítőnek 1816-dik, Országlásunknak huszonégygyedik esztendejében. —“

„Lajos.

„A' Király' parantsolattára: *Marbois*, petsétörző 's az igazság kiszolgáltatására ügyelő Ministertitoknok. Ugyantsak *Nismesről* ezeket olvassuk a' *Parisi* legújabb újságlevelekben: —“

„A' *Gard*-departament' Prefektusa a' *Nismesi* Polgármestert az Adjunktusával, két odavaló Protestans pappal 's a' Consistorium' két tagjaival egyetemben magához hivatván, tudtokra adta nékiek: hogy a' Frantzia országlószék nagy figyelmetességgel viseltetik a' *Nismesi* Protestans templomoknak kinyittatásokra; hogy az Országlószéktől ezen történetre nézve ő maga (t. i. a' Prefektus) is gondatlansággal vádoltassék: melyre nézve ő tanátsolja nékiek, sőt megkivánja, hogy az istentisztelethez folyvást hozzá lássanak, a' melyben ő tölle hathatósan védelmeztetni fognak. Tsakugyan hozzá tette beszédjéhez, hogy mivel a' Catholicusok nem jó szemmel nézik azt, hogy azon két templomok, mellyek a' revolúzió előtt az övéik voltak, most a' Protestánsoknak szolgálnak templomul: tehát hogy a' nyúghatatlankodásnak ez a' fogása is elhárítottjék, meg légyen határoztatva, hogy a' Protestánsoknak két új templomok építtessenek, a' mellyekre kívántató földet a' város fogja adni. Az egygyik templom a' városnak északi, másik a' déli részére fog esni. A' kéttő 140,000 Frankba kerül, a' mely summában az Angoulémi Hertzeg 15,000 Frankot ad a' magáébol. —

„Ezt a' határozást és ajánlást köszönettel fogadták a' Protestánsok, 's már tételnek is az épülethez való készületek. Ezen új templomok a' városon kívül építtetnek. Addig pedig, míg ezek elkészülnek, egész tsendességgel fogják a' Protestansok azon templomokban gyakorolni a' magok isteni tiszteletjüket, mellyekben azt a' revolúzió alatt gyakorlották.

Mikor a' múlt Novemberben a' Londoni újságok közzül némelyek 's azok között a' *Morning - Chronicle* nevű, oly nagy zúgolódást tettek a' Protestánsoknak Frantzia országban való üldöztetésekért, ezt a' dolgot sok könnyen hívő Anglus társaságok oly igaznak vették 's miatta annyira tüzeskedtek, hogy némelyek még az Európai

Protestans Hatalmasságok ellen éles kifejezésekkel is mérészlettek elni, azt mondván róllok, hogy tsak diplomatikai ekeszöllásokkal vedelmezik a' bitek' sorsosait, 's több effelek. Egy ilyen Anglus társaság, melly a' *Vallási szabadság' vedelmezőjének* nevezete alatt annyira ment, hogy a' maga Titoknokjai által esmeretes, *Wellingtonhoz* egy levelet iratott a' múlt Nov. 24-dik napján, melyben kérte ezt a' nagy vezért, hogy tegye közbe magát a' Protestánsoknak Frantzia országban való üldöztetésekért. *Wellington* 4 nap' mulva felelt a' nevezett társaság' titoknokjainak: de ezek az ő levelét közönségesse nem tenni jónak tatálták, ketségkivül azért, hogy gondolták, hogy abból a' közönség a' dologról vóltaképpen tudósittatván, által látná, hogy nintsen oka arra, hogy éppen oly nagyon nyúghatatlanokdjék. A' Lord *Wellington* levelét tsak most Jan. 6-dikán adták ki és nem a' Londoni, hanem a' Párisi újságok. Itt következik ez is. —

„*Páris*, Nov. 28-dikán, 1815. Uram! Vettem az Urak' Nov. 24-dikén hozám irt leveleit, 's az első alkalmatosságot az arra való váloszlásra fordítom. Egészzen természetszeréntvaló dolog az, hogy valamely országban, a' hol a' nép közt nem tsak vallásbéli hanem politikai vélekebesbéli külömbözés is uralkodik, olykorolykor heves veszekedések történjenek; és minthogy a' vallás általjában vévén jegyűl szolgál annak a' résznek, a' melyhez egyenként vétetve ez vagy amaz magános személy tartozik, tebát az is természeti dolog, hogy abban a' szempillantásban, melyben az Országlószék az ármádának eloszlattatása miatt nem olyan erős volt külömbben, a' gyengébb rész szenvedett valamit, és hogy a' számosabb 's erősebb részhez tartozó személyek követhettek-el némeligasságtalanságot és erőszakvételt. Hanem a' mint én abból a' tapasztalásból ítélték, mellyet a' múlt esztendőben és a' Szövetségeseknek Párisba lett bėjöveletektől

fogva, ezen udvarnál való tartózkodásom alatt magamuak szereztem, meggyőződve vagyok affelől, hogy ez az Országlószék, a' mi tőlle kitélt mindent megtett arra, hogy a' déli Frantzia országi nyúghatatlanokodást megszüntethesse, és hogy a' Constitúcióban tett ígérete szerént a' magok religiói kötelességeknak gyakorlásában, 's a' magok különös jusaikkal való élésben, akár melly vallásnak legyenek is, a' maga alattvalóit vedelmezesse. —

„Tsak mostanában történt, hogy egy tiszt (Generális *Legarde*) tsupán tsak azért küldetett Nismesbe, hogy a' környülállásoknak ezen vidéken való állapotját tanulja ki, 's mihelyest ez a' tiszt a' maga első tudósítását beküldötte, azonnal parantsolatot kapott az Országlószéktől, hogy azokat a' Protestans templomokat, mellyek a' veszekedés alatt bezárattattak vala, nyitassak ki. Ő, az eleibe adatott rendelésnek végrehajtása közben terhes sebet kapott, 's nekem bizonyos tudósításom érkezett a' felől, hogy *Angouleme* Hertzeg fegyveres sereget vitt oda azok ellen, a' kik nem akarták megengedni, hogy Gen. *Legarde* az Országlószék' parantsolatait végrehajtsa. A' Királynak ezen történetre nézve kiadott rendelését is ezen levelem mellé teszem, melyből elég világoson kitétik, hogy mitsoda célzásai legyenek ezen Országlószéknek. Azt is szükségesképpen emlitenem kell, hogy a' sem igaz telyességgel, hogy a' Király a' Protestans papságot nem fizettetné. Engem' az a' bizodalom táplál, hogy az, a' mit én ezen levelemben mondtam, azt a' társaságot, melynek az Urak a' titoknokjai, meg fogják győzni affelől, hogy a' Frantzia Királyi Országlószék abban a' tekintetben, a' mik ezen országnak déli tartományaiban történetek, telyességgel legkissebb gyaláztatásra sem érdemes. Szerentsém van 's a' t. —

„*Wellington*

A m é r i k a.

Az Amerikai legdélibb Spanyol tartor

mányoknak jelen lévő politikai állapotjokról ilyen tudósításokat hozott egy hajó, a melly Oktober' 27 - dikén hagyta oda azon partokat: *Montevideo*, *Buenos - Ayres*'s a *La-Plata* mellett fekvő egyéb tartományok, tsupa függetlenségnek állapotjában élnek most, 's a' leghathatósabb eszközöket vették elő, hogy akár az anya Spanyol ország, akár a' *Limai* plántatartományok, a' hol most a' [Király] részén lévőek az erősebbek, tegyenek ellene valami próbát, azt hathatósan vissza verhessék. Sőt a' *Limai* Royalisták ellen magok a' *Buenos-Ayresiek* küldöttek-el egy számos armádát, hogy a' *Limai* lakosok között azoknak, a' kik nemzeti országlásnak módját akarnák magok közzé bevinni, segítségekre menjen. Most egy *Congressusnak* öszszegyűjtését vették munkába a' *Plata*' mejjéki lakosok, oly célzással, hogy egy ilyen *Congressus* viselje a' *Rio-de-La-Plata*' vidékein lakó népnek képét. E' mellett minden féle nemzeteknek hajóikat szívesen befogadják magokhoz, kiváltképpen pedig a' Frantzia országiakat.

Ney-Yorkban, ezen városnak az Anglusoktól való megszabadulása' emlékezeté'napját, úgymint az 1783-ik esztendő' Decemberének 25-dikét, fényes vendégséggel inneplették a' múlt December' 25 - dikén ezen városnak lakosai. Jelen volt a' gyülekezettől adatott vendégségben *Regnaud-de-Saint-Jean-d'-Angely* (ez a' Bonaparte idejébéli esméretes Státustanátsos) is. —

Hiatalos volt ugyan ezen vendégségre, *Bonaparte, József* is: de nem jelent meg, azzal mentvén magát, hogy néki, mint egytsak most odavetődött idegennek, és a' ki ily különös okokra nézve tartózkodik ott, nem illene efféle politikai történeteket tárgyazó vendégségekben jelenlenni.

Irák, hogy Frantzia *Generalis Clauzel*, *Lefebre*, *Desnouettes*, a' kik, ogy a' *Labedoyre*' és *Ney*' sorsára ne jussanak, Frantzia Országot még jókor oda hagyták,

Brasiliába megérkeztek. — A' *Brasiliai* Princzné, a' Régens' felesége, készült *Brasiliából* vissza indulni *Portugalliai* felé a' második és harmadik leányával egygyütt, kikről azt írják, hogy igen szépek.

Az Északi Amerikai egygyesült Státusok előlülője *Maddison* Dec. 4-dik napján kinyitotta a' *Congressus*' üléseit. Dec. 5-dikén egy Nyilatkoztatást olvastatott-fel a' maga *Tott* nevű Titoknokja által a' gyűlésben, melynek rövid foglalátját így adják elő: —

Előre arról emlékezik, hogy Angliával kereskedésbéli kérésre lépett legyen az egygyesült Státusok' országlószéke; beszél a' két Státusok között fennálló barátságos környűlállásokrol is. Reménséget nyújtott az eránt, hogy egy oly lépést fog tenni az Amerikai Országlószék, a' melytől mind ez deig idegenkedett, melly e' lenne, hogy minden Anglus hajós legények elbótsáttatnak az Amerikai hajókról, 's ezen túl tsak Amerikai születésű hajós legények vétettnek fel azokra. A' Frantzia országbéli utóbbi történetekről egy szó emlékezetet sem tészen, valamint szintén a' Szövetséges Hatalmasságoknak Frantzia országgal tett új kötésekrol sem semmit. Azt, hogy az Amerikai egygyesült Státusok, Enrópának valamelly Státusára nézve, az egy Nagy Britanniát kivéven, mitsoda állapotban legyenek, elő sem hozza. Az egygyesült Státusok' belső állapotját igen virágzóznak írja lenni. —

Nagy Britannia.

Windsorbol, a' hova a' Koronaörökös Hertzegaszszony megérkezett vala, elútozott a' Királyné, ezen Hertzegaszszonnyal egy hintóban ülven, Brightonba ennek atyához a' Régens Princzhez, a' ki ezt atyai nagy nyájassággal fogadta. Egy más hintóban ültek *Augusta* és *Mária* Királyi Hertzegaszszonyok. —

János és *Lajos* ő Austriai Cs. Fő Hertzegségek, kikről irtuk vala, hogy *Brightonbol* Londonba vissza mentek, mos-

tanában ismét oda hagyták *London* t, oly czelzással, hogy *Wallis* tartományában te- gyenek egy útat.

*Windsor*bol való elindulása előtt még egy orvosi tanátsot tartatott a' Királyné a' Király betegségének állapotjára nézve, 's a' dolog' mivoltáról ilyen *bülletint* ada- tott - ki: —“

„A' *Windsori* kastélyban Jan. 5-dikén Ő Felsege jó testi egészségben van, 's a' múlt hónapot, átaljában vévén, nyúgodal- mas állapotban töltötte - el: hanem az el- mejében való nyavaja semmit nem gyen- gült.“

A' *Szent Ilonáról* érkezett legújabb tu- dósítások szerint *Admiralis Cockburne* egy igen kitsiny szigeten, melly a' *Szent Ilo- nai* kikötőhelytől valami fél tengeri mért- földnyire alig látszik - ki a' tengerből, egy bástyát épített, melyről az ügyuk által vé- delmezni lehet az öblöt és a' partot. A' kis szigetnek neve *EggI-land*. —

Londonban azolta, hogy a' Bonapar- te' hintóját a' közönség' eleibe kitették, véghetetlen sokságú szekeret tsinálnak en- nek formájára.

Birminghamban két vadász puskát ké- szítenek a' Bonaparte' számára. A' kettő- nek árra pengő pénzben kevés híjján 13 ezer forint.

Jeles perpatvar támadott az Anglus Prokurátorok között, de nem *Angliában*, hanem a' világnak ötödik részében, a' hon- nét 5 hónap alatt érkezik - meg a' hajó Ang- liába. *Ney-Südwalessben*, a' hova az Ang- liai Országlószék, bizonyos bünösöket, a' kiket megöletni nem akar, de a' hazát tsakugyan megmenteni akarja tőlök, szo- kott lakosoknak küldeni, egyéb ilyen meg- íteltetett emberek között Prokurátorok is találtatnak. Hanem vagynak ott olyan Pro- kurátorok is, kiket nem mint bünösöket, hanem valóságos prokurátori hivatalfolyta- tásra küldöz oda az Országlószék. Az el- sők úgy okozkodván, hogy ha az oda kül- detett bünös tsizmadia, szabó 's egyéb mes-

terembereknek a' magok mesterzégekét üzi- ni 's azzal kényeret keresni szabad, miért nem volna ugyan azt tselekedni szabad a' bünös Prokurátoroknak, hozzá fogtak ott is az igyészkedéshez. Az utólsóknak el- lenben nem tettik az elsők' okozkodása; nem akarják megengedni nékiek az ügyész- kedést. Most tehát a' mások perét abba hagyván, egymás ellen perelnek, még pe- dig legnagyobb tüzzel.

Német Ország.

Frankofurtumból így irnak Jan. 15-di- kén: — „Már tudjuk több közönséges le- velekből, hogy Pápa ő Szentsége azokat a' 38 nevezetes kézírásokat, mellyeket a' Frantziák *Romából* elvittek vala, de a' múlt őszön Párisban ő tőlök ismét vissza vétet- tetek, 'smellyek a' még 1623-dik eszten- dőben 30 esztendeig tartott hadakozás alatt *Romába* vitetett *Heidelbergai* híres Bibliothekához tartoztak, a' *Heidelbergai* Univeritásnak vissza adta. Ezek között vannak: a' Görög Anthologia' híres *Codex palatinusa*, külömbkülömb apró munka kézírásban, melly a' 10-dik század elején a' híres *Palaeographus Bast'* munkájának lenni tartatik, a' Homerus *Odisséájának* egy *Codexe*, *Plutarchusnak* külömbkülömb írásai, egy *Plautus*, az *Ovidius Metamor- phosiái*, 's több effélek. A' tudományok ezen kintsének, melytől valami 200 esz- tendők előtt a' Német haza megfosztatott. ily nagy lelkűséggel lett visszaadattatását úgy lehet nézni, mint annak a' nemes gon- dólkodásnak egy örvendetes bizonyságát, mellyel a' mi időnkben, a' régibb időkben történt igasságtalanságokat megjobbítani akarják, és nem lehet, hogy ennek a' Cath. Anyaszentegyház' fejtől adatott szép pél- dának áldott következései ne legyenek:

Külombkülömb Hatalmasságok, ezt ir- ják egy Hámburgi közönséges levélben, kik a' Frantzia országtól fizetődő 700 milliók- ból álló hadi adóbol részt kapnak, alku- szerent által bostatani iparkodnak a' ma- gok részeket külömbkülömb kereskedő há-

zaknak. Azok, a' kiknek Prussia a' maga részét ilyen alku szerént által engedte, a' négy hónapi bévételhezkeppent, melly Párisban esik, mindenkor 12 ezer Frankot érő jó váltó levelet köteleztetnek onnét, előreadás képpen Berliube küldeni.

Utolsó Jegyzések.

Marschal Grouchy félől azt írják az Ánglus tudósítások, hogy Frantzia országból való kimenekedésre útat talált és *Guernsey* szigetére vette által magát.

Marschal *Soultrol* hitelesen erőssttik a' *Belga* levelek, hogy ő arra felé keresett 's talált útat magának a' megmenekedésre. Mondják, hogy 27 millió Frankra lehet betsülni a' vagyonát, a' mit magával viszen.

Fouhérol azt erőssttik a' Belgiumi levelek, hogy azért vesztette-el a' követi hivatalát, hogy kivilágosodott volna, hogy a' maga Országlószeke' ellenségeivel titkos egygyetértésben lett volna, és hogy Politziai ministerségének vége felé sok olyan Frantziáknak, kik az utóbbi özszeesküvésért üldöztettek, hamis név alatt passust adott, melynél fogva azok az országból kimenekedtek.

J e l e n t e s.

A' Magyar Kurir egyik érdemes volt Irójának, Nehai *Dr. Décsy Sámuel* Urnak haláláról.

E' folyó 1816-dik esztendő' Januárius hónapjának 25-dik napján, délyesti negyedfél óra volt az, melyben a' Magyar Kurir érdemes Iróját, hivatalbéli társamat *Dr. Nemes Decsy Sámuel* Urat, a' mindeneken szabadon uralkodó Urnak az arnyékvilágból a' megditsóúlte' seregebe által szállítani tettett; minekutánna ezen ele-

nyészett Munkásnak terhes életét az öregség' sújja annyira elerőtelenítette, hogy az ő példás testi készülettel hajdan erős épülete leroskadni, 's a' balálnak fejet hajtani, elég hosszas erőtelenkedései után, életének 71-dik esztendejében kénytelenítetett.

Ezen megbóldogúlt Hazánkfia született *Rimaszombatban* Nemes szüléktől; az alsóbb tudományokat a' Hazában elvégeztén, tudománnyainak öregbitése végett a' külső országi Universitásokat is meglátogatta, a' hol a' Philosophiában és Orvosi tudományban Doctori Diplomát nyert. Huszonhét esztendeig törekedett Nemzetének nagy buzgósággal, mindenek előtt tudva lévő közönséges Hivatalában, a' Magyar Kurir' írogatásával használni. Egyéb hasznos Munkái is esmeretesek a' Nemes Magyar Publicum előtt, úgymint az *Osmanographia*, a' Magyar Koronáról való, a' Hamvából feltámadt Fenix, és az Almanach, mint hazafiúi fáradozásának betses jelei. — Tizennyóltz esztendőket töltött el özvegységre jutott kedves Hites-társával. a' kit 5 jól nevelt, de fel nem nevelhetett árváival egygyütt életben hátra hagyott.

Mely sok viszontagságokon kellett keresztül menni egy olyan férjfiúnak, a' ki 27 esztendeig, tsaknem szüntelenvaló kötelességében lekötelve foglalatostkodott, senki jobban nem képzelheti, mint azok az Erd. Hazafiak, a' Magyar Kurir' TT. Olvasói, kiknek kívánságokra mindenkor eleget tenni, tehetsége szerént törekedett.

A' mi magát ezen újságot, a' Magyar Kurirt illeti, ez az ő Cs. K. Felsége kegyelmes engedelmevel, ennekutánna is meg fog minden héten kétszer a' két Magyar hazában a' maga tisztelt olvasóinál rendesen jelenni. *Pántzél Dániel.*

Jan. 24-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 371 2/3 forintot Váltotzedu-
lában.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro 8.

A Magyar Kurir 8-dik darabjához.

Magyar Ország.

A Magyar levelekben ezeket olvassuk.

Pest Jan. 17-dikén: —

Tegnap délután 5 óra tájban a Duna jege megindult, 's minthogy már három héttől fogva nappal mindég olvad, a partoktól egészen eltakarodni látszott, de későbbben megint megállapodott, 's ma már széltélben járják, kiket a' szükség kényszerít.

Pénteken a Szavoja Dragonos Regimentje jött a' jégen által Pestre, 's innen útját Erdélybe folytatta. —

(Ujabb levelekszerént, Szerdán u. m. 17-dikben ismét megindult 's végképpen elment ez a' Pest és Buda közt való jég.)

Posonyból Januarius 12-dikén. Tudós *Klein Henrik* Ur a' Posonyi Nemzeti Fő Iskoláknál Muzsika-Mester, midőn ő Szentsége hosszas szenvedései után Romába visszatért, a' Magyar hazában kijelentett köz örvendezést azzal kívánta tetézni, hogy a' *Te Deumot* énekléshez alkalmaztatott új Muzsikára tette, 's ezt a' Pápának ajánlotta. Ezen tiszteletet, mint Nemzeti ajándékot, ő Szentsége kedvesen fogadta, 's a' Bétsi Udvarnál lévő Nuncius által a' Tudós Professor Urat illy értelmű deák levéllel tisztelte meg:

VII. Pius P.

Kedves fiam köszöntelek és apostoli áldással áldalak! Leveleddel együtt vettem a' Szent *Ambrus* Énekét, mellyet te muzsikára tettél, és a' mi nevünknek ajánlottál, hogy ez által a' Magyar Nemzetnek örvendezését, és a' mi visszatérésünkön való tapsolását kinyilatkoztasd. Igen kedves volt előttünk a' régi tiszteleted, mellyel a' Nemes Magyar Nemzet az Apostoli Szék eránt mindenkor jelesen tündöklött,

ezen új záloga, 's azt egyszersmind úgy tekintettük, mint a' te tiszteletednek, és erántunk való buzgóságodnak bizonyosságát.

— Minden késedelem nélkül tehát ezen levelünket botsátjuk hozzád, melly a' mi háládatos szívünket kijelentse, és azon különös jó akaratumkat, a' mellyel az annyi okokra nézve előttünk kedves Magyar Nemzethez, és te hozzád is viseltetünk, a' ki annak indulatját előttünk tolmátsolod. Ennek bizonyosságára néked az Atyai szeretetnek minden bizonyításaival ezennel apostoli áldásunkat szeretve küldjük. Költ Romában, a' Nagy Boldog-Aszszonynál December' 16-dikán 1815. Pápáskodásunknak XVI-dik esztendejében.

Aláírta: *Mazio Rafael*

Az ő Szentsége' Deák Titoknokja.

Tudományos Dolgok.

Tudós *Folnesics Lajos* Ur, a' *Hermine* Cs. K. Fő Hercegné' Magyar Nyelv Mestere, a' következő nevezet alatt egy új könyvet szándékszik kiadni:

Sprachlehre der Ungern. — als stufenweise, und planmässig geordnete Uebungen im Denken, und Gedanken Ausdrücke nach allen Theilen der Ungrischen Sprachwissenschaft dargestellt. — Für vaterländisch gesinnte Familien und Lehrer.

Ezen munkára a' Császári Kir. Posta-hivataloknál mindenütt; Pesten Eggenberber, Leyerer, Kiss, Könyváros Uraknál; Budán pedig magánál a' Szerzőnél a' várbán az Urak útszájában Nro. 33. előre lehet fizetni. — Az első frész tsinos nyomtatásban mintegy 24 árkust fog adni, és Juniusig 1816. készen leszen. Erre Martius végéig lehetetni az előrefizetést. Az ára nyomtató papiroson 3 frt; író papiroson 4 frt; velin papiroson 5 frt. A' ki 10 exem-

plárra előfizet, az 1 szabad exemplárt nyer; a' ki 25 Exemplárt veszen az hármát ingyen kap.

Munkájáról ilyen előre való buzdítást bocsátott a' Tudós író a' közönség' elébe: — “

„A' nyelv, a' Nemzetnek palladiuma. Míg a' nyelv él, míg az betsben tartatik, addig a' Nép is él, közölheti gondolatait, 's magát egyesítheti. Azért hirdetjük a' mi közös hazánk, 's ennek minden Nemzetségeinek a' fennjegyzett Nyelvtanítót; bizván, hogy igazán szíveken fekszik, hogy már valahára a' Hazának fiaiban és leányiban az a' Nemzetnek, 's Nyelvnek betsületével ellenkező hidegség megszűnjék, és a' Haza Nyelve, mint Nemzeti Nyelv, mellett való bugósággá változzék. — A' Magyar Nyelvtanító név alatt mi a' Magyar Nyelvtudománynak minden részeit értjük. Azért ezen Nyelvtanítót a' Következő részekből állítjuk fel. I. Az igazi Szóllás, és Irás tanítása, vagy is a' Grammatica. Ehez kaptsolatik a' hangmérséklésnek tanítása vagy is a' Prosodia. II. A' szó és írásbeli kifejezéseknek tanítása, vagy a' Declamatoria, és Stylistica. III. Az Ékesen szólló és költő Mesterség, vagy is a' Rhetorica és Poëtica. IV. A' Magyar Literaturának Történetei. — Az első részben elmellőztük az egy vagy más tájon kelendő szójárásokat (Provincialismust). Minékünk egyedül az ország nyelvével leszen dolgunk, a' mint az most fenvagygon a' példás írókban, és tudományos Magyarok' szájában. Azért a' nyelvnek reguláit a' legjobb nyomtatott könyvek szerént a' most élő, 's a' nyelvhezértő Iróink' szokásaikból fogjuk kihuzni, és magános gyakorlásul több példákban előadni, ugy hogy a' nyelvtanítás egyszersmind a' gondolkodásban, és maga kifejezésében való gyakorlás légyen. — A' fordításra szolgáló darabok némelly Mesékből, és Beszélgetésekből, úgy Magyar Ország Geografiája, 's historiája rövid ismértetéséből fognak állani, hogy így a'

hazai nyelvnek anyai karjai a' Tanulót a' Haza ismeretére vezessék.

„Mint hogy a' Szó 's az Irás az Értelemmel 's Izléssel szorosán öszve vagygon kaptsolva, tehát a' munkának minden részeiben azon leszünk, hogy a' gyakorlások fokoként a' Tanítványt a' nagyobb nagyobb tökéletességgel, és a' reguláknak teltyes voltokon kívül a' logikai, 's aesthetikai gondolkodásnak helyes és világos mi-voltával is megismértessék.

„Ha az Országbeli nagyobb familiák a' Haza Nyelvét más idegen miatt félre nem teszik, ha gyermekeiket abban tudományosan taníttatják: magok pedig azon örömet olvasnak; tsak egy tized alatt is annyira vihetik a' Nemzeti Literaturát, hogy a' nyelvünk, melly most sem szegény, akkor a' tudományokban, és mestersegekben álmélkodásra méltó munkákat mutathat.“

Végezetre jelenti a' Szerző Ur, hogy az előrefizetőket úgy tekinti, mitnt a' Nemzet Jótévőit, azért az ő neveiket a' munka elejébe nyomtattatja. Végre ezen ohajtással fejezi-be Jelentését. „Vajha sok, igen sok Hazafiak elevenen érezzék, hogy az ő hasznok, szabadságok, és betsületjek megkivánja, hogy anyai nyelvünket más idegen nyelvnek fel ne áldozzák, hanem inkább a' külömben is híres Magyar Nemzetet az ő nyelvének szeretete által még híresebbé tegyék!!!

Hazafiúi Jó-téiel.

Ama Tudós, és buzgó Hazafi, a' Zagrâbi Akademiánál a' Magyar Nyelvnek és Literaturának Professora T. T. Rácz István Ur, a' ki a' Horvát Ifjútságot a' Magyar Nyelvnek megkedvellésére és tanulására esztendönkint külöüös ajándékokkal szokta serkentení, most azt a' szép ajánlást tette, hogy a' folyó és következő két esztendőben a' Palatinális Huszár Regementnek invalidusai' számára esztendönként 50 forintot fog letenni a' Zagrâbi hadi Cassánál. Melly jeles dolog, midön valaki a' kevésből ily sokat tud áldozni a' köz jóra!